

УДК 631.1.027:636:001.891

ВИЗНАЧЕННЯ ПОПИТУ СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ НА НАУКОВІ РОЗРОБКИ В ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА

*Рецензент: канд. ек. наук Марченко В.А.***В.М. Коняга, Л.В. Гончаренко, О.Ю. Трубай, Н.В. Камишан****Інститут тваринництва УААН**

У статті викладені матеріали маркетингових досліджень із визначенням попиту суб'єктів аграрного сектору на наукові розробки і основні напрями досліджень у тваринництві з питань вирощування та використання кормів, кормозбиральної техніки, визначення форм організації виробництва тваринницької продукції, актуальності професійного вибору виробництва в галузі тваринництва, технологій утримання й годівлі великої рогатої худоби, технології доїння корів та забезпечення високої якості молочної і м'ясної продукції. Результати досліджень дають можливість визначити основні напрями на попит наукових розробок і прогнозування наповнення ринку інноваційним продуктом.

Ключові слова: попит, анкета, інновація, споживач, наукова продукція, маркетинг, суб'єкт, прогнозування.

Перехід до ринкових відносин щодо забезпечення продовольчої безпеки країни вимагають розширення застосування досягнень науково-технічного прогресу, визначальна роль у розвитку якого належить інноваційній діяльності. Важливою формою вирішення цих проблем є формування інноваційної моделі розвитку агропромислового комплексу, створення умов для підвищення конкурентоспроможного аграрного сектора економіки. Це пов'язано з необхідністю прискореного розвитку високотехнологічних виробництв, спроможних виробляти наукоємну продукцію, й підвищення технологічного рівня підприємств завдяки широкому застосуванню вітчизняних і зарубіжних науково-технічних досягнень [1-2, 9-10].

У стадії наукових дискусій знаходиться визначення сутності та змісту інноваційної діяльності, її термінологічної бази в агропромисловому виробництві, не до кінця визначене місце інтелектуальної власності в інноваційній моделі аграрної сфери виробництва, залишаються недостатньо обґрунтованими показники ефективності використання інновацій, існуючі механізми управління інноваційною діяльністю не враховують комплексного характеру розроблення інноваційних проектів та джерел їх фінансового забезпечення. Поки що не сформований ринок інновацій в аграрній сфері господарської діяльності, як сполучної ланки створення інноваційної продукції та її практичного застосування, потребує значного удосконалення інформаційно-інноваційного забезпечення сільськогосподарських товаровиробників та стимулювання розвитку аграрного виробництва на інноваційній основі [6-8].

Цим зумовлюється необхідність дослідження проблеми розвитку інноваційної діяльності, розроблення теоретико-методологічних засад створення інноваційної продукції комерційного спрямування, а також визначення попиту суб'єктів агропромислового сектора на наукові розробки через комплексну систему спостережень, збору, оцінки та оброблення матеріалів.

Матеріали та методи досліджень. Для визначення попиту суб'єктів аграрного сектора на наукові розробки та напрями досліджень у тваринництві через комплексну систему спостережень, збору, оцінки, оброблення матеріалу

використовували розроблені інформаційно-респондентські анкети, за допомогою яких проводили опитування респондентів на виставках, семінарах та конференціях. При розробці анкет для опитування враховували основні напрями попиту з використанням кормів і кормозбиральної техніки, визначення форм організації виробництва тваринницької продукції, питання професійного вибору виробництва тваринницької продукції і питання вирощування кормових культур.

Результати досліджень. За результатами маркетингових досліджень із питань визначення попиту використання кормів і кормозбиральної техніки встановлено, що кількість товаровиробників, які бажають використовувати кормозбиральну техніку іноземного виробництва збільшилася у 2008 році на 11,6 % у порівнянні з показниками 2007 року, а попит на використання вітчизняної кормозбиральної техніки зменшився на 35 % у порівнянні з таким же показником 2007 року (табл. 1).

1. Маркетингові дослідження з використання кормів і кормозбиральної техніки

Показники досліджень	Процент від опитування, роки	
	2007	2008
1. Як на Вашу думку, яку техніку краще використовувати при збиранні та заготівлі кормів?		
іноземного виробництва;	50	58
вітчизняного виробництва.	20	7
техніку країн СНД (Росія, Беларусь та ін.).	30	35
Для приготування і змішування кормів:		
техніку вітчизняного виробництва;	15	12
техніку іноземного виробництва;	45	50
техніку країн СНД (Росія, Беларусь та ін.).	40	38
2. Яку технологію зберігання кормів Ви вважаєте доцільною при використанні?		
наземних силосних споруд (траншеї)	40	25
наземних силосних башт	10	10
поліетиленових рукавів	20	30
зберігання в тюках	25	35
зберігання в скірті	5	
земляні траншеї		
3. Чи задовольняє Вас якість зернових кормів при використанні?		
зернових сумішок (дєрть)	10	15
традиційного комбікорму	25	40
повноцінного комбікорму зі вмістом мінерально-вітамінних добавок - преміксу та БВМД	65	45
4. Як Ви вважаєте, екструдкування і плющення кормів впливає на продуктивність тварин ?		
так	90	95
ні	10	5
5. З точки зору виготовлення і використання повноцінних комбікормів, Ви вважаєте?		
потрібно виготовляти їх у господарстві;	60	70
потрібно їх закупляти.	40	30
6. Чи використовуєте Ви у своєму господарстві?		
технологічні лінії по виготовленню комбікормів	20	25
лінію по виготовленню преміксу	10	5
лінію по виготовленню БВМД		5
консерванти для виготовлення силосу й сінажу	30	55
технічні засоби для внесення консервантів	5	10

При визначенні попиту на доцільність використання різних технологій зберігання кормів у поліетиленових рукавах, що становить 30 %, технологія зберігання в наземних силосних спорудах – 25 %, наземних силосних баштах – 10 %. Пріоритетною технологією зберігання грубих кормів є технологія зберігання в тюках – 35 %.

Маркетингові дослідження з визначення попиту на якість зернових кормів дають змогу констатувати, що біля 45 % респондентів віддають перевагу використанню повноцінного комбікорму зі вмістом мінерально-вітамінних добавок – преміксу та БВМД, 40 % традиційного комбікорму і 15 % зернових сумішок (дєрт). З точки зору виготовлення і використання повноцінних комбікормів, 70 % товаровиробників вважають, що їх потрібно виготовляти в господарствах і 30 % закуповувати. Встановлено, що тільки 25 % респондентів використовують технологічні лінії з виготовлення комбікормів, 5 % – лінії виготовлення преміксу і лінії з виготовлення БВМД.

Маркетингові дослідження з питань визначення попиту на форми організації виробництва в галузі тваринництва свідчать, що 55 % респондентів висловлюються за розвиток крупних господарств і комплексів, за фермерські господарства – 20 % респондентів, за колективні с.-г. підприємства лише 7 % (табл. 2).

2. Маркетингові дослідження з питань визначення форм організації виробництва тваринницької продукції

Показники досліджень	Процент від опитування, роки	
	2007	2008
1. Яку із форм організації виробництва тваринницької продукції Ви вважаєте доцільною?		
крупні господарства, комплекси	45	55
фермерські господарства	25	20
колективні с.-г. підприємства (КСП)	10	7
акціонерні товариства, агрооб'єднання	20	18
2. Яким із напрямів тваринництва Ви бажане займатися?		
молочне скотарство	30	46
м'ясне скотарство	5	4
свинарство	35	26
конярство	5	3
кролівництво	15	10
птахівництво	5	7
хутрове звірівництво (нутрії, шиншила, норка, лисиця).	5	4
3. Яку систему використання земельних ресурсів Ви вважаєте доцільною?		
система розпаювання землі	10	20
система видачі землі в оренду	15	20
система державного використання землі	60	45
приватна система використання землі	15	15

Встановлено, що 46 % товаровиробників мають бажання займатися молочним скотарством, 26 % свинарством, 10 % кролівництвом, 7 % птахівництвом, 4 % м'ясним скотарством і 3 % конярством.

При визначенні доцільності використання систем земельних ресурсів 45 % респондентів – за систему державного використання землі, 20 % – за систему видачі землі в оренду, 20 % – за систему розпаювання землі і тільки 15 % – за приватну систему використання землі.

Результати маркетингових досліджень із визначення попиту на професійний вибір виробництва тваринницької продукції свідчать, що 70 % респондентів хотіли б використовувати технології виробництва молока для крупних господарств; 30 % – для дрібних господарств (табл. 3).

3. Маркетингові дослідження з питань професійного вибору виробництва тваринницької продукції

Показники досліджень	Процент від опитування, роки	
	2007	2008
Які професійні питання для Вас найбільш актуальні?		
технологія виробництва молока для крупних господарств	60	70
технологія виробництва молока для дрібних господарств	40	30
3 селекційно-племінної роботи		
крупномасштабна селекція	10	-
експертиза походження тварин	12	15
система аналізу та моніторинг генетичної структури стад	5	-
створення гуртів ВРХ, стійких до захворювання	25	35
комплекс послуг по підвищенню відтворюваної здатності тварин	20	18
штучне запліднення корів, якісна спермопродукція	18	22
пересадка ембріонів	-	-
створення пунктів штучного осіменіння	10	10
3 технології доїння та якості молока		
технологія доїння корів в доїльній залі "Ялинка";	20	22
технологія доїння корів в доїльній залі "Паралель";	12	18
технологія доїння корів в молокопровід;	25	20
технологія доїння корів на стаціонарних установках на 2, 4, 6, 8 голів;	18	15
система обліку й контролю якості молока.	25	25
3 технології утримання великої рогатої худоби		
безприв'язне утримання корів на площадках	30	35
прив'язне утримання корів	15	10
цехова система утримання корів	20	25
система вирощування молодняку на прив'язі	10	5
безприв'язна система утримання молодняку	25	25
3 годівлі великої рогатої худоби		
технологія круглорічної годівлі корів консервованими кормами	30	38
традиційна технологія годівлі корів (літом - зелені; зимою - консервовані + грубі корми)	15	12
система годівлі повноцінними комбікормом з включенням преміксу та БВМД	22	31
система годівлі концентратами з окремим додаванням преміксу та БВМД	12	8
технологія годівлі молодняку (0-2 міс.) з використанням замітника цільного молока	13	9
технологія годівлі молодняку (0-2- міс.) без використання замітника цільного молока	8	2

Актуальними напрямками для товаровиробників є питання селекційно-племінної роботи. За покращення роботи у цій сфері, а саме за створення гуртів ВРХ, стійких до захворювання, віддали перевагу 35 % респондентів. За штучне запліднення корів, якісну спермопродукцію попит становив 22 %, комплекс послуг щодо підвищення відтворювальної здатності тварин був на рівні 18 % і створення пунктів штучного осіменіння 10 %.

Встановлено, що при визначенні найбільш професійного вибору технологій доїння та якості молока 22 % респондентів віддали перевагу технології

доїння корів у доїльній залі «Ялинка», 20 % – технології доїння корів у молокопровод, 18 % – технології доїння корів у доїльній залі «Паралель» і 15 % технології доїння на стаціонарних установках на 2, 4, 6 голів. Актуальними питаннями для товаровиробників є система обліку та контролю якості молока. Попит на таку систему становить біля 25 відсотків.

Аналізуючи результати маркетингу з питань годівлі великої рогатої худоби слід зазначити, що 38 % респондентів віддали перевагу технології цілорічної годівлі консервованими кормами, 31 % за систему годівлі повноцінним комбікормом із включенням преміксу та БВМД, 12 % – за традиційну технологію годівлі великої рогатої худоби (літом – зелені, зимою – консервовані + грубі корми).

Результати маркетингових досліджень із питань виробництва кормових культур свідчать, що з багаторічних трав перевага була на боці конюшини і люцерни, це в сумі становить 65 %, еспарцет – 22 %. Дослідженнями встановлено, що з однолітніх культур перше місце займає кукурудза (42 %), яка залишається традиційною фуражною культурою при будь-якій системі господарювання (табл. 4).

4. Маркетингові дослідження з питань вирощування кормових культур

Показники досліджень	Процент від опитування, роки	
	2007	2008
Які кормові культури Ви вважаєте доцільно вирощувати для Вашого напрямку тваринництва?		
Багаторічні трави: конюшина	25	30
люцерна	30	35
костриця лучна	-	2
козлятник східний	4	2
тимофіївка	4	3
стоколос безостий	5	2
еспарцет	20	22
грястиця збірна	-	-
вівсяниця лугова	6	3
райграс	-	-
буркун дворічний	6	1
Однорічні культури: кукурудза	30	42
соя	15	10
горох	20	20
суданка	-	-
сорго	3	3
озиме жито	10	12
тритикале кормове	3	5
ріпак кормовий	12	8
буряки кормові	5	-
гірчиця кормова	2	-
Змішані культури: кукурудза + соя	50	53
сорго + соя	20	22
сорго + амарант	12	10
суданка + амарант	18	15
Озимі: озиме жито + озима вика	25	41
озиме тритикале + озима вика	19	24
озима пшениця + озима вика	56	35
озиме жито + озиме тритикале + озима пшениця + озима вика	-	-
Ярі: вика + овес + ячмінь	45	50
горох + овес + ячмінь	35	30
горох + вика + ячмінь + овес	20	20

При вирощуванні змішаних кормових культур перевага була на боці двокомпонентних культур (кукурудза + соя), що становить 42 відсотки, та (сorgho + соя) – 22 %.

Важливе місце в зеленому конвеєрі займають озимі кормові культури, які вирощують як на зелений корм, так і для приготування консервованих кормів. При цьому встановлено, що 41 % респондентів віддали перевагу двокомпонентним змішаним посівам (озиме жито + озима вика), 35 % (озима пшениця + озима вика), 24 % (озиме тритикале + озима вика).

Висновки.

1. Маркетингові дослідження на основі розроблених інформаційно-респондентських анкет із питань вирощування, виробництва і використання кормів, кормозбиральної техніки, засобів підготовки та переробки кормів, визначення форм організації виробництва тваринницької продукції, а також визначення актуальності напрямів розвитку тваринництва в умовах ринкових відносин дають можливість визначити основну спрямованість на попит наукових розробок через систему спостережень та опитування.

2. Результати досліджень дають змогу проводити прогнозування наповнення ринку інноваційним продуктом та об'єктивним станом у галузі тваринництва.

Бібліографічний список

1. Володій С.Л. Шляхи інноваційного розвитку системи УААН. - К.: ННЦ ІАЕ, 2004. - 140 с.
2. Коняга В.М., Полковник Р.П. Наукові досягнення - тваринництву. - Харків: ІТ УААН, 2003. - 80 с.
3. Доцій О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України. - К.: ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2004. - 426 с.
4. Саблук П.Г., Кристальний О.В. Менеджмент і маркетинг інновацій та діяльності у сфері інтелектуальної власності. - К.: ННЦ "Інститут аграрної економіки", 2005. - 123 с.
5. Стандартизація. Сертифікація. Якість. Науково-технічний журнал. - 2006.-№4. – С. 11-12.
6. Ж-н. Пропозиція, 2005. - № 2. – С. 127-128.
7. Ж-н. Пропозиція. Агро компас, 2006. - № 5. - С. 32.
8. Ж-н. Современная сельхозтехника и оборудование, 2007. - № 1. - С. 8-10.
9. Зубець М.В., Тивончук С.О. Інноваційні процеси в АПК України. - К.: УААН, 2004. - С. 87-92.
10. Ситник В.П., Бойко М.Ф., Бойчук А.Ф. Мет.-рек.: Трансформація наукової продукції в об'єкти права інтелектуальної власності та їх капіталізація. - К.: МінАПК, 2006. - 68 с.

ОПРЕДЕЛЕНИЕ СПРОСА СУБЪЕКТОВ АГРАРНОГО СЕКТОРА НА НАУЧНЫЕ РАЗРАБОТКИ В ОТРАСЛИ ЖИВОТНОВОДСТВА

Коняга В.М., Гончаренко Л.В., Трубай О.Ю., Камишан Н.В., Институт животноводства УААН

В статье изложены материалы маркетинговых исследований с определением спроса субъектов аграрного сектора на научные разработки и основные направления исследований в животноводстве по вопросам выращивания и использования кормов, кормоуборочной техники, определения форм организации производства животноводческой продукции, актуальности профессионального выбора производства в отрасли животноводства,

технологий содержания и кормления крупного рогатого скота, технологии доения коров и обеспечения высокого качества молочной и мясной продукции. Результаты исследований дают возможность определить основные направления на спрос научных разработок и прогнозирования наполнения рынка инновационным продуктом.

Ключевые слова: спрос, анкета, инновация, потребитель, научная продукция, маркетинг, субъект, прогнозирование.

ANIMAL UNIT DEMAND IDENTIFICATION ON SCIENTIFIC ELABORATIONS IN ANIMAL HUSBANDRY

Konyaga V., Goncharenko L., Trubay O., Kamyshan N., The institute of animal science, UAAS

This article highlights marketing research results of animal unit demand identification on scientific elaborations and the basic investigation trends in animal husbandry. The material is related to feed stuff growing and use, organizational form of animal product manufacture. The article also focuses on expedient choice of animal production, combines type, cattle management and feeding techniques, cow milking methods and dairy product quality. The investigation results procure the basal trends identification of the scientific elaborations demand and innovated stuff marketing prognostication.

Key words: demand, application form, innovation, consumer, scientific stuff, marketing, unit, prognostication.

УДК 636.2.084.085:591.127

ОСОБЛИВОСТІ ГАЗОЕНЕРГЕТИЧНОГО ОБМІНУ У БУГАЙЦІВ РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ПОРОДИ В УМОВАХ ЗАХІДНОГО РЕГІОНУ КАРПАТ

Рецензенти: канд. б. наук Шаповалов С.О.; канд. с.-г. наук Берестова Л.Є.

І.В. Корх

Інститут тваринництва УААН

А.К. Калинка

Буковинський інститут АПВ УААН

С.М. Блюсюк

Подільський державний аграрно-технічний університет

В.Г. Кебко

Інститут розведення і генетики тварин УААН

У статті висвітлено результати досліджень газоенергетичного обміну у бугайців різних генотипів симентальської породи та їх м'ясної продуктивності в умовах Західного регіону Карпат. Установлено, що теплопродукція у бугайців створюваної симентальської м'ясної породи як в абсолютному виразі, так і на 1 кг обмінної маси тіла, є вірогідно меншою, а енергія приросту й чиста енергія, навпаки, вірогідно більші порівняно з аналогами української червоно-рябої молочної та симентальської порід.

Ключові слова: годівля, бугайці, газообмін, порода, продуктивність, енергія, чиста енергія, трава пасовищ.

Ефективне виробництво високорентабельної і конкурентоспроможної яловичини в умовах ринкової економіки вимагає нових підходів у стратегії розвитку м'ясного скотарства та пошуку нових шляхів у технології годівлі,